

havde aandelige Interesser og skjønte sig lidt paa Børneopdragelse. Og vi vil jo ikke betragte Køkken og Barnekammer som Fængsler for Kvinden, saaledes, at hun skal have Lov at være og herske der, men ellers ingen Ting have at sige udenom. Og desmere af aandelige Interesser en Kvinde har, desmere vi vil aabne for hende Døren til Læsning, til Deltagelse i Dagens Spørgsmaal, desmere Liv og Interesser vil der komme i hende, desbedre vil hun blive skikket til at opdrage Børn og tidligt indgive dem Interesser for andet end Maden og det at tjene Penge og faa Fornøjelser. Det at udvide Kvindens aandelige Horisont, at tage hende helt med i aandelig Udvikling og Interesser vil saaledes ikke give hende Afsmag paa Køkken og Barnekammer, men bare gøre, at hun blir dygtigere der, at hun fylder dem med Forstand og praktisk Dygtighed.

De Kvinder, som uden at være nødte til det, vil søge Erhverv i Haandværk eller i andre Bestillinger, vil forholdsvis være faa, og da kun følge et Kald, som er dem særlig betroet som en Undtagelse fra Regelen. Det er akkurat det samme Tilfælde her som med Mændene. Det er de færreste Mandfolk, som er født med Digtergave, f. Ex., men derfor vil man vel ikke forbyde de faa, som har faaet denne Gave, at udvikle og benytte den, og man vil ikke kalde dem umandige derfor. Ligeledes kan man ikke forbyde de enkelte Kvinder, som har faaet Digtergaven eller Begavelse i anden særskilt Retning, at udvikle og benytte denne Gave, og kalde dem ukvindelige, fordi om de gør det. Der er ingen Regel uden Undtagelse. Og om end det kommer at gælde som en Hovedlov, at de fleste Kvinder vil vælge og føle sig tilfredse i et stille Hjemlivs Sysler, saa maa Undtagelsen af denne Regel ogsaa have Lov at existere og udvikle sig som Undtagelse, ellers vilde vi gøre Brud paa Vedkommendes Natur. Ligesom ikke alle Mennesker er lige lange og lige korte, og ligesom det ikke gaar an for at opnaa dette, at tøj i de korte og hugge lidt paa de lange, saaledes gaar det heller ikke an for os at opstille bestemte Love for, hvad Kvindelighed er, saaledes, at alle Kvinder absolut skal pidskes eller presses ind i disse Former, og hvis de vil gaa udenfor, kaldes ukvindelige. Det er denne Fejl, saa mange af Kvindesagens Modstandere gør sig skyldige i. Har en Kvinde særskilte Anlæg til at blive Præst eller Arkitekt eller Statsmand eller Digter eller Løds eller Mekaniker o. s. v., saa vil hun ikke blive ukvindelig ved at følge denne sin Naturs Trang; thi derved fylder hun jo netop Guds Bestemmelse; men hun vil blive ukvindelig, naar man stænger for hende Vejen til hendes Begavelse. En Kvinde vil altid medbringe selv til disse Bestillinger noget ejendommeligt, ejendommelige Fortrin og ejendommelige Mangler, som en Mand i samme Bestilling ikke har, og hvori hun røber sin Kvindelighed. Jeg kan af personlig Erfaring tale om de kvindelige Præster, jeg kjender. Der er ved dem en egen mild Ynde, en egen stille Varme, en skær Renhed, som Mændene ikke har, mens jeg kan savne igen den malmfulde, ringende Røst, den stærke Myndighed, det paagaende som ved Mænds Taler. At beskyldte disse Præster for at være ukvindelige vilde være at gøre dem blodig Uret, ligesom jeg hos Kvindetalerne har fundet de mest moder-

lige Skikkelser, jeg har truffet paa, og jeg ved ogsaa om dem, at de har været exemplariske Mødre. At en Bestilling i det offentlige Liv, som vi nu er vant til at se Manden i Enebesiddelse af, skulde nødvendigvis afklæde Kvinden hendes Ynde og Tiltrækning, er sligt gammeldags Nonsens, som vi nu skulde være færdige med. En Kvinde, som har Anlæg til at blive en Blaastrømpe eller mandfolkeagtig utækkelig i sin Fremtræden, vil saamænd blive det, enten hun har en offentlig Bestilling eller ej, enten hun er gift eller ugift. Sand Kvindelighed fordrer ligesom sand Mandlighed Frihed for at kunne voxe. Man opnaar ingen Ting ved at klæde nogen af Kønnene i Spændetroje mod deres Vilje. Lad dem begge faa fuld Frihed, og de vil begge vide at vælge efter deres Naturs Krav, hvad enten det blir som Regelen eller Undtagelsen. At gøre Uretfærdighed og behandle Kvinden som en underordnet Del af Menneskeskabningen og ikke som Mandens Lige under Paaskud af at bevare hendes Kvindelighed, det bare volder Trods og Krig mellem Kønnene. Og for vor egen Skyld bør vi værgе om vor Mo's, vor Hustrus og vor Søsters Navn og ikke se paa disse som halve Mennesker. Den underordnede Stilling, hvori Kvinden har befundet sig og endnu vitterlig befinder sig, har ikke tjent til at udvikle hendes Kvindelighed men at sløve, afstumpe og kue den. De, som indbilde sig, at Kvindelighed bestaar i, at Kvinden blidt og stille og ydmygt skal lægge sit Hoved under Mandens Støvlehel, de viser, at de ikke har Begreb om, hvad Kvindelighed er, men forvexler den med Trællesind. Kvindens medfødte, rige Gave til at tjene, at lide og taale er af Manden benyttet til at fortrælle hende, til at lade hende finde sig tilfreds i den Skæbne, at skulle være først Offer for Mandens Lyst og dernæst hans Tjenestepige. Thi dette er virkelig Millioner Kvinders Tilværelse nu om Dagen. Jeg sagde, at den underordnede Stilling, hvori de fleste Kvinder holder sig selv, fordi hun gennem Aarhundreder har været holdt paa den Plads, den ødelægger deres Kvindelighed. Den gør for det første sit til at lade dem tænke smaat, i smaa Ringe og om smaa Interesser. Jeg har hørt begavede Kvinder klage over dette, at naar en flok Kvinder komme sammen, saa blir det bare op i Sladder, smaa hyggelige Skandalhistorier til Kaffeoppen, eller om Pynt eller om andet Smaatteri. Vil en af dem føre frem Spørgsmaal fra Literatur, fra Kunst, fra Politik, fra Videnskab — nej, saa er de ikke hjemme, de har ingen Kundskab der, ingen Forudsætninger der, følgelig ingen Interesse der. Selskabssammenkomster, hvor der er bare Kvinder til Stede, er i Regelen aandsforladte. Dette har det ført til at dyrke Kvindeligheden efter den gamle Opskrift — Køkkenet og Barnekammeret og Fjøsset.

Det har ført til mere. Det har ført til, at Kvinden har udviklet sin Behagesyge i en forfærdelig Grad og paa de latterligste Maader. Hun har jo bare skullet være til for Manden. Hun har ikke faaet Lov til at være noget for sig selv. Denne Behagesyge har da samlet sig væsentlig om hendes Dragt, derfor er Pyntesyge og Modesyge saa almindelig hos hende, og hun holder haardnakket ved de mest naragtige helbredsødelæggende Moder. Se nu Korsettet! Der har i en Række af Aar været skrevet af Videnskabs-